

Prof. Piotr Wołyński

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

Recenzja rozprawy habilitacyjnej oraz ocena dorobku artystycznego i osiągnięć dydaktycznych Pana doktora Piotra Witosławskiego, sporządzona w związku z przewodem habilitacyjnym w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki projektowe, wszczętym przez Wydział Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

I. Podstawowe dane o kandydacie

Pan dr Piotr Witosławski urodził się 7 lipca 1969 roku w Krakowie. Studia magisterskie ukończył w Katedrze Komunikacji Wizualnej na Wydziale Form Przemysłowych ASP w Krakowie w 1998 roku. Już przed studiami intensywnie zajmował się fotografią, zainteresowania te kontynuował podczas studiów uczęszczając m. in. na zajęcia prof. Zbigniewa Łagockiego. W roku 2009 obronił kandydat pracę doktorską pt.: *Fotografia jako element komunikacji wizualnej na przykładzie wybranych publikacji*. Dr Piotr Witosławski od 1999 roku jest członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków.

Od roku 1997 zajmuje się nauczaniem fotografii początkowo na stanowisku instruktora (1997-2001), od 2011 roku kieruje Pracownią i Laboratorium Techniki Fotograficznych w Katedrze Komunikacji Wizualnej Wydziału Form Przemysłowych ASP w Krakowie. Obecnie zatrudniony jest na stanowisku adiunkta.

II. Ocena merytoryczna pracy habilitacyjnej

Kandydat wskazał jako pracę habilitacyjną fotograficzne reprodukcje dzieł plastycznych. Znalazły one swoje miejsce w różnego rodzaju publikacjach, których precyzyjną listę załącza autor w dokumentacji:

Wydawnictwo Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie • Konrad Szrednicki. Poeta Grafiki. A Poet of Graphic Art • Władysław Pluta. Sześćdziesiąt plus pięć

plakatów. 2010-2014

Związek Polskich Artystów Plastyków • Władysław Pluta. Sześćdziesiąt plakatów. 1989-2009 • Stanisław Wejman. Akwaforty i rysunki

Jan Fejkiel Gallery • Anna Sobol-Wejman. Siedzące / Rozmowa z S. W. The Sitting Women / Conversation with S.W. • Stanisław Wejman. Sentymentalny plac budowy / Sentimental Construction Site • Agnieszka Dobosz. Balans / Balance • Władysław Pluta. Sitodruki

Uniwersytet Jagielloński, Copernicus Center Press Sp. z o.o., Związek Polskich Artystów Plastyków • By Form and Number • Formy i liczby • Formae et numeri III

Biblioteka Główna Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie • Władysław Pluta. Plakaty z książkami, książki z plakatami • Janusz Matuszewski. Pokorna ozdoba na karbonach duchowych uczyniona • Stanisław Kluczykowski. Grafiki, książki □ • Małgorzata Buczek-Ślewińska. Wielka Księga Babilonu • Katarzyna Bazarnik, Zenon Fajfer. Księstwo Liberatury

Ponadto kandydat wskazał wystawę pod tytułem *Opowieść o książce*, która miała miejsce w Bibliotece Głównej ASP w Krakowie w Galerii Jednej Książki.

Tekst pracy habilitacyjnej (Autoreferat) nosi tytuł **Fotografia obiektu sztuki drukowanej (grafiki, książki, plakatu) jako element komunikacji wizualnej na przykładzie wybranych publikacji**. Na początku umieszcza autor wykaz zastosowanych w pracy terminów, takich jak *fotografia, sztuka, druk, grafika, plakat, komunikacja wizualna itp.* Zabieg ten budzi przez moment zainteresowanie, jako że sam tytuł Autoreferatu nie zdradza, jak rozumie, czy też gdzie umiejscawia kandydat swój twórczy wkład w dziedzinę fotografowania obiektu sztuki drukowanej. Autorska propozycja rozumienia podstawowych terminów mogłaby przygotować czytelnika do rewizji poglądów na reprodukcyjną, czyli w powszechnym mniemaniu odtwórczą rolę fotografii w procesie rejestracji obiektów sztuki drukowanej. Przyznam, że po przeczytaniu tytułu pracy habilitacyjnej oczekiwałem próby podjęcia tego rodzaju rozważań. Niestety już lektura wspomnianego wykazu zastosowanych pojęć rozwiła moje oczekiwania. Przytoczone przez kandydata wyjaśnienia terminów okazały się zaczerpnięte z podstawowych słowników i encyklopedii. Dowiadujemy się na przykład,

że fotografia to *technika tworzenia trwałych obrazów za pomocą aparatu fotograficznego*, co na nieco choć wyższym poziomie refleksji okazuje się informacją wielce problematyczną. Warto zadać pytanie, w jakim celu swoją pracę habilitacyjną rozpoczyna autor w taki właśnie sposób? Trudno przecież adresować tekst pracy habilitacyjnej do czytelnika, któremu obce są podstawowe terminy z dziedziny kultury wizualnej. Praca składa się ze wstępu, dwóch głównych części: *Zagadnienia techniczne* oraz *Sposoby przedstawiania*, oraz *Podsumowania*. Autor omawia przede wszystkim zagadnienia związane z warsztatem fotograficznym i podstawowymi regułami, jakich należy przestrzegać w celu wykonania poprawnej, także z estetycznego punktu widzenia, reprodukcji. *Kluczowym założeniem jest przestrzeganie ściśle określonych kryteriów, dzięki którym otrzymany materiał fotograficzny będzie spójnym komunikatem wizualnym* – pisze kandydat we wstępie. Można by więc przypuszczać, że tutaj mamy zapowiedź autorskiej koncepcji pracy. Mogłaby nią być na przykład propozycja nowych kryteriów estetycznych dla prezentacji – trybem reprodukcji – obiektów sztuki drukowanej. Potencjał prezentacji dzieł sztuki, który wiąże się między innymi z zamianą medium, w którym konkretne dzieło jest przedstawiane czy rejestrowane, to jedno z istotnych zagadnień współczesnej sztuki. Relacja między sztuką a jej dokumentacją to ważny wątek twórczości wizualnej przynajmniej od czasów sztuki konceptualnej i efemerycznej. Paradoksalnie, w reprodukcyjnym charakterze medium fotografii kryje się ogromny potencjał kreacyjny, eksploatowany już przez wiele pokoleń twórców.

Niestety refleksji, która poruszałaby temat reprodukcyjności fotografii w szerszym kontekście, znajdziemy w Autoreferacie niewiele. Dominuje tu tryb podręcznikowy, preferowane przez autora *przestrzeganie ściśle określonych kryteriów* wiąże się z prezentacją znanych, powszechnie dostępnych w poradnikach dotyczących fotografii, reguł. Dowiadujemy się więc szeregu pożytecznych wiadomości na temat optymalnych wymiarów studia fotograficznego, jego koloru, sposobu zaciemnienia w przypadku gdy posiada okna i temu podobne. Przykładowo podane przez mnie informacje, zawarte są tylko w pierwszej, liczącej niewiele ponad pół strony części rozdziału *Zagadnienia techniczne*. Dalsze jego partie prezentują wiedzę na podobnym poziomie. Zdominowane są wskazówkami natury praktycznej. W partiach tekstu, w których omawia autor fotograficzną prezentację książki mamy do czynienia z podobnym typem narracji. Zagadnienie sprowadzone jest do kilku uniwersalnych „receptur”, powszechnie znanych

fotografom zajmującym się tą dziedziną.

Sądząc po efektach pracy kandydata, posiada on niewątpliwie duże i cenne doświadczenie w opisywanej dziedzinie. W związku z tym wątpię, żeby sprowadzało się ono tylko do wiedzy i umiejętności tak powszechnie, w środowisku fotografów zajmujących się tego typu działalnością, znanych. Niemal każdy fotograf, podchodzący do swojego zajęcia twórczo, wypracowuje po latach praktyki własny, indywidualny sposób postępowania i rozwiązywania (także technicznych) zagadnień. Choć w niektórych partiach tekstu autor zdaje relację z własnych doświadczeń w pracy nad reprodukcją, to rzadko wykraczają one poza poziom wiedzy ogólnej, stanowiącej podstawy warsztatu i sposobów przedstawiania. Niestety nie znalazłem w omawianej pracy twórczego wkładu w rozwój danego obszaru sztuki, nawet jeśli za taki obszar uznać w tym przypadku fotograficzną reprodukcję obiektów sztuki drukowanej. Tekst ten posiada natomiast niewątpliwie walory dydaktyczne. Jest zwięzłym, napisanym żywym językiem przewodnikiem dla fotografa pragnącego w sposób poprawny, ze zwróceniem należytej uwagi na charakter projektu graficznego, jego walorów estetycznych i artystycznych, sfotografować obiekt sztuki drukowanej. Rodzi się jednak pytanie: dlaczego autor zawęził omawiane zagadnienie w ten właśnie sposób? W *Podsumowaniu* Autoreferatu Piotr Witosławski wyznaje: *Na sposób podejścia do fotografowanych obiektów ma u mnie wpływ nie tylko widzenie oczami fotografa, ale przede wszystkim projektanta posługującego się fotografią jako elementem komunikacji wizualnej. Za pomocą fotografii obiekty sztuki drukowanej (...) trafiają do szerszego grona odbiorców zainteresowanych zagadnieniami sztuki i projektowania, przyczyniając się tym samym do popularyzacji tej gałęzi kultury wizualnej.* Fotografia współuczestniczy dziś w rozwoju i zmianach w komunikacji wizualnej tak intensywnie, że w sposób istotny wpływa na cały jej obszar. Czy rzeczywiście podchodzi autor do medium fotografii z pozycji, jak deklaruje, projektanta? Po lekturze *Autoreferatu* ma się wrażenie, że bliższe mu jest takie podejście do fotografii, które eksponuje przede wszystkim jej odtwórczy charakter.

Przedstawione powyżej wątpliwości odnoszą się w równym stopniu do wskazanego przez kandydata działu habilitacyjnego. Uściślić należałoby, że przedstawione do oceny fotografie obiektów sztuki drukowanej zrealizowane są na najwyższym poziomie, autor osiągnął w tej dziedzinie wysokie umiejętności. Nie zmienia to jednak faktu, że praca

posiada przede wszystkim odtwórczy charakter. Stosowane przez kandydata sposoby rejestracji i zabiegi estetyczne zaczerpnięte są z arsenału ogólnych prawideł wykonania dobrej reprodukcji i fotograficznej prezentacji przedmiotu. Zatem nie poziom prezentowanych reprodukcji budzi tutaj moje wątpliwości, ale wybór na dzieło habilitacyjne pracy, która w przeważającej części posiada charakter odtwórczy. Z przykrością stwierdzam, że wskazane przez pana Piotra Witosławskiego osiągnięcia nie spełniają wymogów stawianych przed pracą habilitacyjną

III. Ocena dorobku artystycznego i osiągnięć dydaktycznych

Pan Piotr Witosławski studiował na Wydziale Form Przemysłowych ASP w Krakowie w latach 1993-1998, a już od 1997 rozpoczął pracę w Katedrze Podstaw Projektowania. Początkowo na stanowisku instruktora, następnie wykładowcy, a od 2011 roku na stanowisku adiunkta. Posiada więc bogate doświadczenie dydaktyczne. Przygotowana z dużą starannością dokumentacja pracy dydaktycznej, realizowana przede wszystkim w Pracowni i Laboratorium Technik Fotograficznych Wydziału Form Przemysłowych ASP w Krakowie, stanowi potwierdzenie wysokiego poziomu zajęć prowadzonych przez kandydata. Przeprowadzane w pracowni zadania fotograficzne, adresowane do przyszłych projektantów, uświadamiają studentom różnorodne komunikacyjne możliwości tego medium. Zaprezentowane w dokumentacji przykładowe realizacje tematów ujawniają wysoki poziom i skuteczność metod nauczania. Studenci zaznajamiają się z możliwie szerokim wachlarzem technik i sposobów konstruowania fotograficznego komunikatu, zawsze z dużą dbałością o jego estetyczne walory. Znajdziemy tu zarówno tematy motywujące studentów do swobodnej twórczości (przykładowo: *Portret z rekwizytem*, *Fotograficzna interpretacja tekstu* czy *Portret psychologiczny*) jak i precyzyjnie zaprojektowane zadania mające wykształcić umiejętności przydatne w posługiwaniu się obrazem fotograficznym przez przyszłych projektantów (przykładowo: *Zmiana znaczenia / przeznaczenia przedmiotów*, *Fotograficzna prezentacja wybranego własnego projektu* czy szereg ćwiczeń mających na celu zdobycie umiejętności w zakresie fotografii produktowej). Całość dokumentacji pokazuje, że podczas prowadzonych przez pana Piotra Witosławskiego zajęć studenci

wykazują się dużą dozą kreatywności, efekty nauczania, zarówno pod względem warsztatowym jak i twórczym, są bardzo wysokie.

Prace studentów zrealizowane w Pracowni i Laboratorium Technik Fotograficznych prowadzonej przez kandydata były wielokrotnie publikowane w wydawnictwach ASP w Krakowie oraz na wystawach, między innymi w wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie w 2014 roku. Jestem przekonany, że działalność pedagogiczna kandydata posiada znamiona oryginalności i stanowi twórczy wkład do rozwoju dydaktyki fotograficznej na poziomie akademickim.

Ponadto pan Piotr Witosławski aktywnie uczestniczy w różnorodnych pracach na rzecz macierzystej Uczelni i na rzecz popularyzacji nauki i sztuki. W latach 2009-2011 wspólnie z magistrem Piotrem Michurą, w ramach działalności badawczo-projektowej, opracował program nauczania w zakresie podstaw kształtowania przekazu wizualnego, łączącego zagadnienia fotografii i typografii, jako elementu wspomagającego kształcenie. Fuzja obrazu fotograficznego i typografii to temat bardzo aktualny zarówno z punktu widzenia dydaktyki jak i szerzej rozumianej kultury wizualnej. Szkoda, że tak ważna i opracowywana przecież przez kandydata tematyka nie znalazła się w obszarze pracy habilitacyjnej. Budzi to zdziwienie tym bardziej, że w ostatnich latach mamy do czynienia z dużym zainteresowaniem dziedziną książki fotograficznej; jest ona ważnym środkiem wypowiedzi, w obrębie którego zagadnienie współwystępowania fotografii i typografii jest niezmiernie istotne.

Od 2011 roku jest kandydatem współkoordynatorem Małopolskiej Nocy Naukowców na Wydziale Form Przemysłowych ASP. Prowadził tam też szereg zajęć i warsztatów, co w sumie stanowi duży wkład w popularyzację nauki i sztuki.

Od 2000 Pan Piotr Witosławski zajmuje się, w randze pełnomocnika Dziekana, organizacją letnich praktyk wakacyjnych dla studentów Wydziału Form Przemysłowych. Ze względu na specyfikę Wydziału jest to istotna część działalności dydaktycznej, z której, sądząc z informacji zamieszczonej w portfolio, wywiązuje się kandydat wzorowo. Ponadto Pan Piotr Witosławski sprawuje opiekę merytoryczną nad Kołem Naukowym studentów Wydziału Form Przemysłowych.

Pan Piotr Witosławski jest zaangażowany w realizację szeregu inicjatyw wydawnictw tak własnego Wydziału jak i innych wydawnictw ASP w Krakowie. Ponadto jest aktywnym organizatorem współpracy ASP w Krakowie z wykładowcami spoza Uczelni, był współorganizatorem Międzynarodowej Konferencji *Projektowanie Projektantów* z

okazji 50-lecia Wydziału Form Przemysłowych, w latach 2011 – 2016 był członkiem Senackiej Komisji ds. Statutu i Regulaminów. Kandydat był aktywnym uczestnikiem Konferencji, prowadził wykłady i warsztaty dotyczące różnych zagadnień związanych z fotografią, był członkiem wielu krajowych i międzynarodowych konkursów plastycznych i fotograficznych.

Dorobek dydaktyczny pana Piotra Witosławskiego oceniam bardzo pozytywnie, jest on oddanym pedagogiem, osiągającym rezultaty nauczania na wysokim poziomie. Ponadto jest silnie zaangażowany w pracę na rzecz Uczelni oraz w popularyzację nauki.

Portfolio kandydata zawiera również dokumentację dorobku z zakresu fotografii podróżniczej i krajoznawczej. W latach 2010-2018 (po obronie doktoratu) powstało dwanaście tego typu wystaw indywidualnych, niektóre z nich pokazywane były wielokrotnie. Są one wynikiem pasji podróżniczych kandydata, fotografia pełni w nich przede wszystkim funkcję sprawozdawczą. Rola fotografii jak środka wyrazu jest tu sprowadzona do stosowania sprawdzonych i najbardziej oczywistych wzorców estetycznych, co daje niekiedy efekt banalizacji tematu. Autor preferuje wyraźnie pocztówkowy czy wręcz pamiątkowy styl fotografowania, co samo w sobie nie jest oczywiście niczym nagannym; trudno jednak traktować te fotografie jako wnoszące twórczy wkład w rozwój prezentowanej dyscypliny.

Konkluzja:

Pan dr Piotr Witosławski jest niewątpliwie wybitnym pedagogiem. Jego osiągnięcia dydaktyczne w Pracowni i Laboratorium Technik Fotograficznych na Wydziale Form Przemysłowych są imponujące. Pisemna część pracy habilitacyjnej (Autoreferat) także podporządkowana została formule przekazu dydaktycznego. To rodzaj dobrze napisanego skryptu/poradnika dla osób pragnących zająć się fotografią obiektów sztuki drukowanej. We wskazanych osiągnięciach habilitacyjnych przeważa odtwórczy sposób użycia fotograficznego medium, choć przyznać należy, że wykonywane przez kandydata reprodukcje reprezentują wysoki poziom techniczny i estetyczny. W związku z wyraźnie odtwórczym

charakterem pracy habilitacyjnej stwierdzam, że nie spełnia wymogu dzieła habilitacyjnego - twórczego, indywidualnego wkładu autora w rozwój danej dyscypliny.

Poznań, sierpień 2019

Piotr Wołyński

